

Departementet for Natur, Miljø og Forskning
Postboks 1015
3900 Nuuk
E-mail: pan@nanog.gl

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 9132 5688
ANCA@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 20/01853-4

31. AUGUST 2020

HØRING OVER UDKAST TIL GRØNLANDS BIODIVERSITETSSTRATEGI 2030

Departementet for Natur, Miljø og Forskning har ved e-mail af 6. juli 2020 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til Grønlands Biodiversitetsstrategi 2030.

Instituttet har en række bemærkninger.

1. MENNESKERETTEN

Der findes en række internationale dokumenter, som beskytter oprindelige folks rettigheder, herunder deres rettigheder ift. naturressourcer.

Et af disse dokumenter er FN's Erklæring om Oprindelige Folks Rettigheder. Erklæringen er tiltrådt af Danmark og er ikke-juridisk bindende. Den indeholder bl.a. bestemmelser om, at oprindelige folk har ret til at eje, anvende, udvikle og kontrollere de landområder, territorier og ressourcer de ejer som følge af traditionelt ejerskab eller anden form for traditionel beboelse eller brug. Eksempelvis fremgår det af erklæringens artikel 18, at oprindelige folk har ret til at deltage i beslutningstagen vedrørende forhold, der kan påvirke deres rettigheder. Det fremgår ligeledes af artikel 32, stk. 2, at staterne skal konsultere og samarbejde med de berørte oprindelige folk at indhente deres samtykke forud for godkendelse af ethvert projekt, der berører deres landområder eller territorier og andre ressourcer, især i forbindelse med udvikling, anvendelse eller udvinding af mineraler, vand eller andre ressourcer.

Selvom den grønlandske befolkning er den oprindelige befolkning, oplyste Naalakkersuisut i 2011 i sin del af Danmarks rapportering til

FN's Universelle Periodiske Bedømmelse (UPR), at Naalakkersuisut stærkt støtter erklæringen og ønsker at gennemføre den i sit arbejde.¹

2. INSTITUTTETS BEMÆRKNINGER

2.1. ÅRHUSKONVENTIONEN

Det fremgår af udkastets delmål 2 i kapitel 5, at Naalakkersuisut løbende vurderer relevansen af og eventuel tiltrædelse af nye globale og regionale konventioner og aftaler. Det fremgår endvidere af delmål 3, at Naalakkersuisut fortsat vil implementere relevante internationale konventioner og aftaler i den nationale lovgivning og de nationale forvaltningssystemer m.v.

FN's Konvention om Adgang til Oplysninger, Offentlig Deltagelse i Beslutningsprocesser samt Adgang til Klage og Domstolsafgørelser på Miljøområdet ("Århuskonventionen") indebærer bl.a., at befolkningen har mulighed for at deltage i beslutningsprocesser i større naturforvaltningsprojekter og at få afgørelser prøvet ved domstolene. Konventionen har til formål at sikre borgernes rettigheder på miljøområdet.

Det fastslås bl.a. i konventionens artikel 7, at der skal fastsættes passende foranstaltninger med henblik på offentlighedens deltagelse ved udarbejdelsen af planer og programmer, der vedrører miljøet på en gennemsigtig og retfærdig måde, efter at have stillet de nødvendige oplysninger til rådighed for offentligheden.

Danmark har tiltrådt Århuskonventionen. Der er dog taget territorialt forbehold for Grønland.

Instituttet anbefaler, at:

- Naalakkersuisut indgår i dialog med Danmark om, hvorvidt Århuskonventionen bør sættes i kraft for Grønland, som led i opfyldelsen af delmål 2 og 3 i kapitel 5.

2.2. ANSVARLIG VIRKSOMHEDSADFÆRD

OECD har udarbejdet en række ikke-bindende retningslinjer for multinationale virksomheder. Retningslinjerne omhandler ansvarlig virksomhedsadfærd til multinationale virksomheder, der opererer i eller ud af de lande, der har tilsluttet sig retningslinjerne. Dette drejer sig

¹ Human Rights Council, National report submitted in accordance with paragraph 15 (a) of the annex to Human Rights Council resolution 5/1 Denmark, 17. februar 2011, A/HRC/WG.6/11/DNK/1, punkt 109.

bl.a. om anbefalinger inden for menneskerettigheder, miljø, arbejdstagerforhold og antikorrupktion.

Danmark har tilsluttet sig retningslinjerne, og oprettede i 2012 ved lov en mæglings- og klageinstitution for ansvarlig virksomhedsadfærd², som er det danske kontaktpunkt for OECD's retningslinjer. Et kontaktpunkt skal bl.a. udbrede kendskabet til retningslinjerne og behandle konkrete klager over virksomheders brud på retningslinjerne. Loven, og dermed klageadgangen, gælder dog ikke for Grønland, men kan sættes i kraft ved kongelig anordning.

Instituttet anbefaler, at:

- Naalakkersuisut indgår i dialog med Danmark om, at lov om mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd sættes i kraft for Grønland ved kongelig anordning som led i opfyldelsen af delmål 2 og 3 i kapitel 5.

2.3. MINAMATAKONVENTIONEN

Det fremgår af udkastets delmål 4 i kapitel 3, at forurening med tungmetaller og andre miljøskadelige stoffer skal begrænses.

FN's konvention om kviksølv ("Minamatakonventionen") tilstræber at beskytte menneskers sundhed og miljøet mod de skadelige virkninger fra kviksølv. Konventionen indeholder bl.a. kontrolforanstaltninger vedrørende udledninger og emissioner, restriktioner på international handel med kviksølv, og et forbud mod nye kviksølvminer og en udfasning af eksisterende.

Danmark har tiltrådt Minamatakonventionen. Der er dog taget territorialt forbehold for Grønland. I maj 2020 udsendte Departementet for Natur og Miljø en høring om ophævelse af dette forbehold.³

Instituttet anbefaler, at:

- Naalakkersuisut indgår i dialog med Danmark om, hvorvidt Minamatakonventionen bør sættes i kraft for Grønland, som led i opfyldelsen af delmål 4 i kapitel 3.

2.4. RÅSTOFUDVINDING

Udkastets kapitel 2 omhandler den bæredygtige udnyttelse af levende ressourcer til gavn for natur, befolkning og samfund.

² Lov nr. 546 af 18. juni 2012 om mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd.

³ Se mere på: <https://naalakkersuisut.gl/da/H%C3%B8ringer/Arkiv-over-h%C3%B8ringer/2020/minamatakonventionen>.

I 2020 godkendte Naalakkersuisut Grønlands Mineralstrategi 2020-2024, der bl.a. indeholder en bæredygtig udvikling af råstofområdet som et indsatsområde.⁴ Det fremgår ikke af udkastet, hvorledes denne strategi spiller sammen med målsætningen om, at Grønlands levende ressourcer skal udnyttes bæredygtigt. Dette på trods af, at råstofudvinding påvirker natur og miljø, herunder levende ressourcer.

Instituttet anbefaler, at:

- Departementet for Natur, Miljø og Forskning i strategien overvejer at redegøre for strategiens sammenhæng med Grønlands indsats for miljøregulering af råstofaktiviteter.

2.5. FN'S VERDENSMÅL

På udkastets side 7 oplystes en række af FN's verdensmål, der relaterer sig til biodiversitet, økosystemer, naturbeskyttelse og bæredygtig udvikling.

Efter verdensmål 16, skal staten støtte fredelige og inkluderende samfund, navnlig ved at give alle adgang til retssikkerhed og ved at opbygge effektive, ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer. Det følger særligt at delmål 16.7, at staten skal sikre lydhøre, inkluderende, deltagerbaserede og repræsentative beslutningsprocesser på alle niveauer.

Mål 16 nævnes ikke i de oplyste og særligt relevante mål i udkastet. Henset til vigtigheden af, at man inddrager lokalbefolkningen i spørgsmål om eksempelvis udnyttelse af naturressourcer og hvordan man bedst beskytter Grønlands biodiversitet m.v., bør målet fremgå af afsnittet.

Instituttet anbefaler, at:

- Departementet for Natur, Miljø og Forskning i afsnittet om biodiversitet og FN's verdensmål også omtaler verdensmål 16.

Der henvises til departementets sagsnummer 2020-6344.

⁴ Strategien er tilgængelig på: <https://govmin.gl/da/2020/03/ny-mineralstrategi-groenlands-mineralstrategi-2020-2024/>.

Med venlig hilsen

Anncathrine Carl

JURIDISK RÅDGIVER